

Konkurences padomes tiesības procesuālo darbību laikā neatlasīt informāciju, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums izpētes lietā

Konkurences padomei nav pienākuma ikvienā gadījumā jau procesuālo darbību laikā izvēlēties to informāciju, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums izpētes lietā. Iestāde nav ierobežota ierakstīt elektroniskās informācijas nesējos arī plašāku informāciju, nekā nepieciešams konkrētajai lietai. Tādējādi Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā Konkurences padomei piešķirtās pilnvaras aptver tiesības iegūt informāciju, procesuālo darbību laikā neatlasot tādu informāciju, kas neattiecas uz izpētes lietu, tostarp arī personas datus. Minētā norma ir vērsta uz Konkurences likuma mērķa sasniegšanu. Proti, atklājot un novēršot konkurences pārkāpumus, tiek nodrošinātas gan citu tirgus dalībnieku tiesības konkurēt brīvā, godīgā un vienlīdzīgā tirgū, gan veicināta sabiedrības labklājība kopumā. Šo mērķu sasniegšana nebūtu iespējama, ja Konkurences padomei netiktu piešķirtas pietiekami plašas pilnvaras iegūt nepieciešamos pierādījumus konkurences pārkāpumu konstatēšanai un atklāšanai, tostarp pašai iestādei veicot pārmeklēšanas darbības, tādējādi iegūstot pēc iespējas visaptverošus (tiešus un netiešus) un/vai iepriekš nezināmus pierādījumus, kā arī mazinot iespēju slēpt pierādījumus. Dati, kuri var būt nepieciešami konkurences pārkāpuma pierādīšanai, var tikt arī slēpti, līdz ar to, ņemot vērā pārbaudes mērķi, iestādei jābūt iespējai piekļūt visai informācijai un izvērtēt tās attiecināmību uz izpētes lietu, nevis jābalstās uz pašu personu norādēm par to, kur konkrētu informāciju atrast vai kuri dati ir attiecināmi uz izpētes lietu.

Tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežošanas pieļaujamība Konkurences padomes izpētes lietā

Personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā ietilpst personas tiesības uz savu datu aizsardzību. Tas, ka Konkurences padome ir tiesīga iegūt informāciju, procesuālo darbību laikā neatlasot tādu informāciju, kas neattiecas uz izpētes lietu, tostarp personas datus, var nozīmēt tiesību uz privāto dzīvi ierobežojumu. Tomēr Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā noteiktās tiesības nav absolūtas, tās var tikt ierobežotas likumā paredzētajos gadījumos. Ar likumdevēja piešķirtajām tiesībām Konkurences padomei veikt Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā minētās procesuālās darbības tiek sasniegts mērķis, kuram šīs padomes pilnvaras ir paredzētas. Konkurences padome šādi var pilnvērtīgi un visaptveroši pārbaudīt arī tirgus dalībnieka rīcībā esošo datoros uzglabāto informāciju, kas veicina iespējamā pārkāpuma atklāšanu un novēršanu. Pilnvērtīga to pārmeklēšana nenoliedzami ir būtiska efektīvai pārkāpumu atklāšanai un novēršanai, kā arī citu tirgus dalībnieku tiesību ievērošanā un arī sabiedrības labklājības aizsardzībai kopumā. Tādējādi Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā ir minēts gadījums, kad var tikt ierobežotas personas pamattiesības, kas minētas Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā.

**Latvijas Republikas Senāta
Administratīvo lietu departamenta
2023.gada [..]
SPRIEDUMS¹**

¹ Slēgtas lietas statuss

Lieta Nr. [..], SKA- [E]/2023
ECLI:AT:2023:[..]

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Dzintra Amerika, senatores Veronika Krūmiņa un Diāna Makarova

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz [pers. A] pieteikumu par Konkurences padomes faktiskās rīcības – [pers. A] personas datu apstrādes – atzīšanu par prettiesisku, pienākuma uzlikšanu Konkurences padomei dzēst no datu nesējiem pieteicēja personas datus un 7000 *euro* morālā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar [pers. A] kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas [..] spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Konkurences padome [..] ierosināja izpētes lietu par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu būvmateriālu izplatīšanas tirgū. Izpētes lietas ietvaros Konkurences padome [..] veica Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā minētās darbības, tostarp izgatavoja SIA [„Nosaukums”] darbinieku, arī pieteicēja – SIA [„Nosaukums”] valdes priekšsēdētāja [pers. A] – darba datora cietā diska pilnu spoguļattēla kopiju. Izņemtā informācija uzglabāta Konkurences padomē.

Pieteicējs vērsās administratīvajā tiesā par Konkurences padomes faktiskās rīcības, apmeklējuma laikā nokopējot pieteicēja personas datus, prettiesiskuma konstatēšanu, kā arī par pienākuma uzlikšanu iestādei dzēst pieteicēja personas datus no iestādes datu nesējiem.

Vienlaikus pieteicējs vērsās Konkurences padomē un lūdza viņa klātbūtnē atlasīt un dzēst nokopētos pieteicēja personas datus, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu 7000 *euro*.

Konkurences padome [..] vēstulē norādīja, ka personas datu atlase un dzēšana ir jau uzsākta, bet prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu tiek noraidīts.

[2] Ar Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pieteikums apmierināts daļā par pienākuma uzlikšanu Konkurences padomei dzēst no datu nesējiem pieteicēja personas datus, bet noraidīts daļā par pieteicēja personas datu apstrādes atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Spriedums daļā, ar kuru pieteikums noraidīts, pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Lietā ir strīds par to, vai Konkurences padome [..] SIA [„Nosaukums”] telpās veikto procesuālo darbību laikā pamatoti izgatavoja pieteicēja datora cietā diska pilnu spoguļattēla kopiju.

[2.2] Lietā nav strīda, ka Konkurences padomes [..] izņemto un [..] nodalīto datu vidū ir pieteicēja personas dati, arī sensitīvi dati.

[2.3] Ņemot vērā Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā (redakcijā, kas bija spēkā 2015.gadā) un šā punkta „b”, „c” un „e” apakšpunktā minēto regulējumu, Konkurences padomes Izpilddirekcijas amatpersonām bija tiesības [..] apmeklējuma laikā apskatīt un kopēt pieteicēja darba datorā esošos datus. No regulējuma neizriet

Konkurences padomes pienākums ikvienā gadījumā jau procesuālo darbību laikā no pārbaudītās informācijas izvēlēties to informāciju, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums pārbaudes lietā.

Konkurences padome konkrētās darbības veica saskaņā ar tiesneša lēmumu.

[2.4] Pieteicējs norāda, ka [...] apmeklējuma laikā viņa darba datorā esošie dati netika apskatīti un izvērtēti. Uzreiz tika izgatavota pieteicēja datora pilna spoguļattēla kopija, kaut arī pieteicējs pārbaudes laikā lūdza nodalīt viņa personas datus no pārējiem datiem, kas tika izņemti. Pieteicēja ieskatā Konkurences padomes darbības norāda uz nekritisku un visaptverošu informācijas kopēšanu, tādējādi pārkāpjot tiesneša lēmumā atļauto darbību robežas.

No protokola par izmeklēšanas darbībām secināms, ka pieteicējs sākotnēji neiebilda viņa datora diska spoguļattēla kopijas izveidošanai. SIA „Nosaukums” izteica iebildumus tās darbinieka [pers. B] datora spoguļattēla kopijas izveidošanas laikā un tie pēc tam tika ierakstīti arī protokolā par pieteicēja datu kontroli.

SIA „Nosaukums” darbinieki pirmās instances tiesā liecināja, ka pieteicējs jau sākotnēji iebilda pret informācijas kopēšanu no viņa datora, informāciju nešķirojot, un norādīja uz personas datu esību viņa datorā. Konkurences padomes sagatavotajos pārbaudes protokolos norādītā informācija šīs liecības neapstiprina. Taču neatkarīgi no tā, tieši kurā brīdī pieteicējs iebilda par personas datu kopēšanu, tiesai jāpārbauda un jāvērtē, vai, ņemot vērā šos iebildumus, Konkurences padome rīkojās tiesiski, uz vietas nepārbaudot un nevērtējot to, kura no pieteicēja datorā esošās informācijas izmantojama kā pierādījums pārbaudes lietā.

[2.5] Jāņem vērā, ka Konkurences padome procesuālo darbību laikā pārbaudīja vairāku SIA „Nosaukums” darbinieku darba datorus un pilnībā vai daļā kopēja tajos esošo informāciju. Tātad pārbaudes laikā iegūts liels informācijas apjoms.

Jāņem vērā arī Konkurences padomes paskaidrotais, ka pilnas pieteicēja datora diska spoguļattēla kopijas izveide bija nepieciešama, lai iegūtu dzēstās datnes, šifrētus datu konteinerus un datnes, slēptas datnes un ziņojumus, slēptus datu nesēja segmentus, kā arī šifrētus un slēptus datu nesēja segmentus, bet šo datu identificēšana uz vietas procesuālo darbību veikšanas laikā nav iespējama.

Valsts policijas skaidrojums apstiprina Konkurences padomes norādīto.

Būtiski, ka pieteicējs [...] bija SIA „Nosaukums” valdes loceklis, proti, amatpersona, kurai ir būtiska ietekme lēmumu pieņemšanā par SIA „Nosaukums” uzņēmējdarbību. No Konkurences padomes pēdējā laikā pieņemtajiem lēmumiem par aizliegtām vienošanām izriet, ka visbūtiskākie pierādījumi par pārkāpumiem visbiežāk atrasti tieši tirgus dalībnieku elektroniskajos informācijas nesējos. Līdz ar to pierādījumi par iespējamo pārkāpumu varēja atrasties pieteicēja darba datorā, un tie varēja atrasties tur arī šifrētā veidā, vai arī tie varēja būt dzēsti.

[2.6] Konkurences padome pamatoti atsaukusies uz līdzšinējo Eiropas Savienības Tiesas praksi, kurā Eiropas Komisijas rīcība, nokopējot uzņēmuma datus un pēc tam tos pārbaudot savās telpās, ir atzīta par pieļaujamu.

[2.7] Pieteicējs norādījis, ka Konkurences padomei bija zināms viņa datorā esošo datu apjoms un tvērums, jo jau [...] Konkurences padome izņēma no pieteicēja datora dokumentus, bet [...] pārbaudē jauni pierādījumi netika iegūti. Vērtējot šo pieteicēja argumentu Konkurences padome pamatoti atzinusi, ka [...] tika pārbaudīts cits pieteicēja dators. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka [...] pieteicēja datorā bija tāda pati informācija.

[2.8] Ņemot vērā minēto, nepamatots ir pieteicēja arguments par visaptverošu un nekritisku informācijas iegūšanu no viņa datora. Pieteicēja tiesību ierobežojums, izgatavojot viņa datora diska pilnu spoguļattēla kopiju, ir pamatots un samērīgs. Pieteicēja personas datu apstrāde ir tiesiska, un pieteikums šajā daļā ir noraidāms.

[2.9] Lai izņemtu prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, tiesai, ievērojot Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 1.martam) 9.pantā un 14.panta pirmajā daļā noteikto, jāvērtē pieteicēja tiesību aizskārums, Konkurences padomei pēc [...] uzglabājot pieteicēja personas datus.

[2.10] No SIA [„Nosaukums”] un pieteicēja sarakstes ar Konkurences padomi secināms, ka sākotnēji ne SIA [„Nosaukums”], ne pieteicējs Konkurences padomei konkrēti nenorādīja, kādi pieteicēja personas dati tika glabāti viņa darba datorā. Pēc [...] vēstules nosūtīšanas Konkurences padomei pieteicējs līdz [...] nav izrādījis interesi par izņemto personas datu dzēšanu. Ziņas par pieteicēja personas datiem pieteicējs daļēji konkretizēja tikai [...] iesniegumā, proti, tikai dienā, kad tiesā tika iesniegts pieteikums un kad kopš pieteicēja datora spoguļattēla kopijas izgatavošanas bija pagājis gandrīz gads. Tas, ka pieteicēja datorā atradās arī sensitīvas ziņas, tika norādīts tikai vēlāk – tiesā.

SIA [„Nosaukums”] vēstulēs Konkurences padomei izteikts pretrunīgs viedoklis – sākotnēji SIA [„Nosaukums”] [...] iesniegumā lūdza tās pārstāvja klātbūtnē Konkurences padomi aplūkot izņemtos pieteicēja datus, lai konstatētu, kura informācija neattiecas uz izpēti lietu un ir dzēšama. To pašu lūdza arī pieteicējs [...] iesniegumā. Savukārt [...] vēstulē SIA [„Nosaukums”] informēja Konkurences padomi, ka tā neidentificēs datu nesējos saglabāto informāciju.

Gan SIA [„Nosaukums”], gan pieteicējam bija iespēja jau tūlīt pēc pieteicēja datora diska spoguļattēla kopijas izgatavošanas pašiem pārbaudīt un konkrēti norādīt izņemtos pieteicēja personas datus, jo Konkurences padome informāciju no pieteicēja datora nebija izdzēsusi. Apstāklis, ka tas ilgstoši netika darīts, norāda, ka pieteicējam būtiskāk bija nevis aktīvi vērsties pret viņa privātās un ģimenes dzīves aizskārums un panākt izņemto personas datu dzēšanu, bet iebilst pret Konkurences padomes rīcību, iegūstot pierādījumus izpēti lieta. Proti, pieteicējam svarīgāka bija SIA [„Nosaukums”] tiesību aizsardzība izpēti lieta, nevis viņa paša tiesību aizsardzība. Uz to netieši norāda arī apstāklis, ka pēc pieteikuma iesniegšanas tiesā pieteicējs nav lūdzis tiesu noteikt pagaidu aizsardzības līdzekli, lai nekavējoties tiktu dzēsti izņemtie pieteicēja personas dati. Tikai pēc tam, kad tiesa Konkurences padomei pieprasīja [...] nodalītos datus, pieteicējs konkrēti norādīja, kuri no šiem datiem ir pieteicēja personas dati. Līdz ar to vērā ņemams ir Konkurences padomes arguments, ka tā pēc galīgā lēmuma pieņemšanas izpēti lieta neiznīcināja nodalīto datu kopiju, lai nodrošinātu pierādījumus šajā procesā. Jāņem vērā, ka Konkurences padome izņemtos datus nav izplatījusi, bet tikai uzglabājusi. Lietā nav strīda, ka Konkurences padome pieteicēja personas datus nav pievienojusi izpēti lietas materiāliem.

Tādējādi, lai arī Konkurences padome izņemtos pieteicēja personas datus pēc to pārbaudes un izvērtēšanas nav dzēsusi un ir aizskartas būtiskas pieteicēja tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi, konkrētais pieteicēja aizskārums nav smags.

Līdz ar to prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu ir noraidāms.

[3] Pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts. Kasācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Tiesa, atzīstot, ka no regulējuma neizriet Konkurences padomes pienākums ikvienā gadījumā jau procesuālo darbību veikšanas laikā no pārbaudītās informācijas izvēlēties to informāciju, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums pārbaudes lietā, ir nepareizi interpretējusi Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktu. Interpretējot šo normu, tiesa ignorējusi Administratīvā procesa likuma 17.pantu.

[3.2] Vispirms būtu jāveic normas sistēmiskā interpretācija kopsakarā ar personas tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, datu aizsardzības principiem un regulējumu. Personas datu aizsardzība ietilpst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96.panta tvērumā, no kura izriet, ka ar personas datiem var rīkoties tikai tā, kā likumā ir tieši atļauts.

Tiesa nav analizējusi Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktu kopsakarā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu. Šā likuma 10.panta pirmās daļas 2.punkts paredz pārziņa pienākumu apstrādāt personas datus tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā, citiem vārdiem, veikt datu minimizēšanu. Identisku regulējumu pašlaik paredz arī Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK. Šīs regulas 5.panta pirmās daļas „c” apakšpunkts paredz datu minimizēšanas principu, atbilstoši kuram personas dati ir adekvāti, atbilstīgi un ietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos („datu minimizēšana”). Atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 3.punktam personu datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai.

Minētais attiecas arī uz Konkurences padomes procesuālajām darbībām tirgus uzraudzības jomā.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 8.punkts reglamentē, kādi dati uzskatāmi par sensitīviem. Likuma 11.panta 11.punkts paredzēja, ka personas sensitīvo datu apstrāde ir pieļaujama, ja tā ir nepieciešama, pildot valsts pārvaldes funkcijas vai veidojot likumā noteiktās valsts informācijas sistēmas. Tātad personas sensitīvo datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja tā ietilpst iestādes kompetencē.

Visas minētās normas – Satversmes 96.pants, Konkurences likuma 9.panta piektā daļa un Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmā daļa un 11.pants – veido vienotu regulējumu, atbilstoši kuram Konkurences padomei nebija tiesību izpētes lietas ietvaros veikt procesuālās darbības ar pieteicēja personas datiem, ja šī informācija pati par sevi nav nepieciešama Konkurences padomes funkciju izpildei.

[3.3] Tiesa nepamatoti spriedumā atsaukusies uz Valsts policijas atzinumu par pilnas datora cietā diska spoguļattēla kopijas sagatavošanas nepieciešamību nolūkā atjaunot dzēstus failus. Neatkarīgi no tā, vai tehniski ir iespējams nodrošināt dzēstu failu atjaunošanu, Konkurences padomes kompetencē nav personas datu, arī sensitīvo datu, kuri neattiecas uz izpētes lietu, apstrādāšana, jo šādas Konkurences padomes funkcijas nav paredzētas nevienā tiesību normā.

[3.4] Tiesa ir ignorējusi lietai pievienoto Konkurences padomes 2011.gada 31.oktobra rīkojumu Nr. 41 „Par informācijas, kas attiecas uz advokāta sniegto juridisko palīdzību, konfidencialitātes nodrošināšanu”. Lai gan minētais rīkojums primāri attiecas uz to konfidencialo informāciju, kas ietver ziņas par juridiskās palīdzības sniegšanu, šā

rīkojuma 18.punkts paredz Konkurences padomes amatpersonu pienākumu aicināt tirgus dalībnieku identificēt konfidenciālo informāciju, norādot datnes nosaukumu, izveidošanas laiku, izmēru, atrašanās vietu, informācijas adresātu un mērķi. No tā var secināt, ka rīkojuma 18.punkts paredz viennozīmīgu Konkurences padomes amatpersonu pienākumu aicināt tirgus dalībnieku identificēt konfidenciālo informāciju jau procesuālo darbību veikšanas laikā pirms pilnīgas datu nokopēšanas no datu nesēja un pirms Konkurences padome ir iepazinusies ar šo informāciju. Tas atbilst arī jau minētajam datu minimizēšanas principam. Konkurences padome to nav ievērojusi.

[3.5] Apgabaltiesa spriedumā nepamatoti ir atsaukusies uz Vispārējās tiesas 2018.gada 12.jūlija spriedumu lietā T-449/14, kā arī uz Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokāta viedokli šajā lietā.

Pirmkārt, minētajā lietā nepastāvēja strīds par personas datu izņemšanu un izmantošanu. Eiropas Komisijai tika pārņemta datora cietā diska pilnas spoguļattēla kopijas pievienošana lietas materiāliem, nepārbaudot, vai nokopētā informācija bija saistīta ar Eiropas Komisijas pārbaudes mērķi. Līdz ar to minētajā lietā konstatētie faktiskie apstākļi būtiski atšķiras no šīs lietas.

Otrkārt, par Vispārējās tiesas spriedumu ir iesniegta apelācijas sūdzība, un Eiropas Savienības Tiesas spriedums vēl nav pieņemts. Savukārt ģenerālvokāta secinājumi nav patstāvīgs tiesību avots. Šajā viedoklī sniegtā tiesību normu interpretācija nav *erga omnes* saistoša, tādēļ atsaukšanās uz to ir pieļaujama tikai tad, ja tiesa ir pietiekami analizējusi patstāvīgos tiesību avotus, kas attiecas uz izšķiramo jautājumu. Šāda analīze spriedumā nav sniegta.

[3.6] Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā ir atzītas personas tiesības tikt informētai par iespējamiem privātās dzīves ierobežojumiem saistībā ar šīs personas uzraudzību. Tas nozīmē, ka personai jābūt spējīgai identificēt to informāciju, kas neattiecas uz valsts iestādes izmeklēšanu, savukārt valsts iestādei ir jāgarantē personai šāda iespēja.

Apgabaltiesa spriedumā nav ņēmusi vērā, ka izmeklēšanas darbību laikā Konkurences padome liedza pieteicējam identificēt pieteicēja personas datus, aizbildinoties ar procesuālo ekonomiju un to, ka pieteicēja personas datu nodalīšana var aizņemt nesamērīgi ilgu laiku. Tādējādi Konkurences padome pat nav apsvērusi iespēju ļaut pieteicējam iestādes amatpersonu klātbūtnē atlasīt pieteicēja personas datus, kas neattiecas uz izpēti lietu. Tādējādi Konkurences padome nav ievērojusi Satversmes 96.pantu.

[3.7] Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā ir atzīts, ka personai jābūt pieejamiem reāliem un efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas nodrošinātu personai iespēju nepieļaut tās personas datu izmantošanu, kad tas nav nepieciešams iestādes funkciju veikšanai; savukārt tiesai būtu jāpārbauda, vai šādi līdzekļi nav formāli, respektīvi, vai personai ir bijusi iespēja aizsargāt savus personas datus. Apgabaltiesai bija jāpārbauda, vai pieteicējam bija pieejami reāli un efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, kas ļautu novērst nepamatotu pieteicēja personas datu izmantošanu.

[3.8] Apgabaltiesa pieteicēja tiesību ierobežojumu ir atzinusi par samērīgu, neizejot Satversmes tiesas praksē nostiprināto trīs soļu testu. Spriedumā nav atspoguļots, kā tiesa ir nonākusi pie secinājuma, ka faktiskā rīcība ir bijusi samērīga.

[3.9] Var pieņemt, ka Konkurences padomes rīcībai bija leģitīms mērķis, tomēr tās rīcība nav paredzēta likumā un tā, ievērojot turpmāk minēto, nebija samērīga.

Konkurences padome mērķi varēja sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, jo, ņemot vērā, ka izpētes lietas ietvaros Konkurences padomei nebija nepieciešams, kā arī nebija tiesību izņemt personas datus, Konkurences padome būtu varējusi iegūt pierādījumus izpētes lietā arī bez šādas iejaukšanās pieteicēja privātajā dzīvē.

Nepamatota ir arī tiesas atsaukšanās uz lietas materiālos esošo Valsts policijas atzinumu, ko tiesa uztvēra kā absolūtu pamatu Konkurences padomei iegūt pieteicēja datora cietā diska pilnu spoguļattēla kopiju. Samērīguma principa kontekstā tiesa nav ņēmusi vērā, ka vienīgais leģitīmais mērķis datu izņemšanai bija pierādījumu iegūšana par iespējamu SIA „Nosaukums” Konkurences likuma pārkāpumu, nevis visu iespējamu datu, kas attiecas uz SIA „Nosaukums” komercdarbību, izņemšana.

[3.10] Absurds ir tiesas secinājums, ka Konkurences padomes rīcību attaisno tas, ka pieteicējs [...] bija SIA „Nosaukums” valdes loceklis. Tas nozīmē, ka nedz no Satversmes un likumiem, nedz no Eiropas Savienības tiesībām neizriet nekādi ierobežojumi Konkurences padomei izņemt datus, un tai ir ļauts izņemt jebkurus datus no jebkuriem datu nesējiem, ja šajos datu nesējos varētu būt informācija, kas attiecas uz izpētes lietām. Pieteicējs neapšaubā Konkurences padomes pilnvaras izņemt datus no SIA „Nosaukums” darbinieku datoriem, bet iebilst pret pieteicēja personas datu izņemšanu.

[3.11] Apgabaltiesa spriedumā nav atspoguļojusi, kā arī Konkurences padome nav spējusi pierādīt, ka visu datu izņemšana no pieteicēja darba datora ir veicinājusi pierādījumu iegūšanu. Tāpēc lietā nav pierādījumu, ka, neizņemot pieteicēja personas datus, Konkurences padome nebūtu varējusi leģitīmo mērķi sasniegt tikpat efektīvi gadījumā, ja izņemtie dati tiktu kritiski un datu apstrādes principiem atbilstoši atlasīti.

[3.12] Atzīstot, ka pieteicējs nav izrādījis interesi par izņemto personas datu dzēšanu, kas norāda, ka pieteicējam svarīgāka bija SIA „Nosaukums” tiesību un tiesisko interešu aizstāvība izpētes lietā, nevis viņa paša aizskarto tiesību aizsardzība, tiesa faktiski atkārtoti savu [...] lēmumu šajā lietā, kas tika atcelts ar Senāta 2019.gada 22.februāra lēmumu. Apgabaltiesa ir ignorējusi Senāta atziņu, ka no tiesību normām neizriet pieteicēja pienākums ievērot iestādes faktiskās rīcības apstrīdēšanas kārtību personas datu apstrādes jomā.

[3.13] Tiesas secinājums par pieteicēja vēlmi kavēt pierādījumu iegūšanu izpētes lietā nav balstīts pierādījumos un ir neloģisks.

Tikai tiesa administratīvā procesa kārtībā var atzīt Konkurences padomes faktisko rīcību personas datu apstrādes jomā par prettiesisku. Tādējādi pieteicējam nav citu reālu un efektīvu tiesību aizsardzības līdzekļu, lai panāktu iestādes faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku. Pieteicējs ir ievērojis visus procesuālos priekšnoteikumus, lai iesniegtu pieteikumu tiesā, un ir vairākkārt vērsies Konkurences padomē nolūkā paust savu attieksmi par pieteicēja personas datu nepamatotu apstrādi. Pieteicējs gan pirms vērsšanās tiesā, gan arī tiesas procesa laikā ir iebildis tikai pret savu personas datu izmantošanu izpētes lietā, nevis lūdzis visu pierādījumu izslēgšanu no izpētes lietas.

[3.14] Apgabaltiesas secinājums, ka par pieteicēja vēlmi kavēt pierādījumu iegūšanu izpētes lietā liecina tas, ka pieteicējs nelūdza tiesu noteikt pagaidu aizsardzības līdzekli, ir neloģisks. Pieteicējs nevarētu lūgt tiesai faktiskās rīcības apturēšanu Administratīvā procesa likuma 185.panta kārtībā, jo tā izpaudās kā pieteicēja personas datu izņemšana. Šī rīcība nav turpināta. Tāpat, ņemot vērā, ka pieteikuma iesniegšanas tiesā mērķis ir pārbaudīt faktiskās rīcības tiesiskumu, pienākuma uzlikšana Konkurences padomei dzēst pieteicēja personas datus bez faktiskās rīcības atzīšanas par prettiesisku

būtu nepamatota un neatbilstoša administratīvā procesa jēgai un būtībai. Tieši tādēļ, ka pieteicējs uzskata faktisko rīcību par prettiesisku, pieteicējs arī lūdz uzlikt Konkurences padomei pienākumu novērst šīs faktiskās rīcības sekas, dzēšot pieteicēja personas datus un atlīdzinot pieteicējam radīto kaitējumu. Tiesai pat teorētiski nebūtu iespējams apmierināt pieteicēja lūgumu par pagaidu noregulējuma – pienākuma uzlikšanu padomei dzēst pieteicēja personas datus – piemērošanu. Tomēr, pat ja šāda rīcība būtu iespējama, tam nekādā veidā, ievērojot patvaļas aizlieguma principu, nevajadzētu ietekmēt tiesas vērtējumu attiecībā uz pieteicēja rīcību, iesniedzot pieteikumu tiesā par Konkurences padomes faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku.

[3.15] Konkurences padomes faktiskās rīcības rezultātā tika būtiski aizskartas pieteicēja tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, un nodarīts būtisks morālais kaitējums. Konkurences padome ir pārkāpusi savu pilnvaru robežas. Šāds rupjš pārkāpums piešķir pieteicējam tiesības prasīt atlīdzināt personisko kaitējumu.

[4] Konkurences padome paskaidrojumos par kasācijas sūdzību norāda, ka apgabaltiesas spriedums ir tiesisks, bet kasācijas sūdzība nav pamatota.

Motīvu daļa

[5] Pieteicējs iebilst, ka ar Konkurences padomes faktisko rīcību – pieteicēja kā SIA „Nosaukums” valdes locekļa darba datora cietā diska pilnas spoguļattēla kopijas iegūšanu, izmeklējot iespējamu Konkurences likuma pārkāpumu tirgus dalībnieces SIA „Nosaukums” darbībā – ir pārkāptas pieteicēja tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, jo pieteicēja datorā atradās arī pieteicēja personas dati. Pieteicējs norāda, ka no tiesību normām neizriet Konkurences padomes tiesības apstrādāt pieteicēja personas datus un ka Konkurences padomes rīcība nav bijusi samērīga. Pieteicējs uzskata, ka Konkurences padome drīkstēja apstrādāt tikai tos datus, kas bija nepieciešami izpētes lietai. Tādējādi Konkurences padomei jau procesuālo darbību laikā bija jāatlasa tā informācija, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums izpētes lietai.

Kā tas izriet no lietas apstākļiem, lietā nav strīda, ka izpētes lietas ietvaros pieteicēja personas dati nebija nepieciešami.

Tādējādi Senātā izšķirams, vai no Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punkta izriet Konkurences padomes tiesības iegūt tirgus dalībnieka valdes locekļa darba datora cietā diska pilnu spoguļattēla kopiju, procesuālo darbību laikā neatlasot to informāciju, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums izpētes lietai, no informācijas, kas neattiecas uz izpētes lietu, tostarp personas datiem.

[6] Konkurences likuma (*redakcijā, kas bija spēkā iestādes veikto procesuālo darbību laikā*) 9.panta piektās daļas 4.punkts paredz, ka Izpilddirekcija, Konkurences padomes vārdā veicot tirgus uzraudzību vai izmeklējot šā likuma pārkāpumus, ir tiesīga, pamatojoties uz tiesneša lēmumu, policijas klātbūtnē bez iepriekšēja brīdinājuma iekļūt tirgus dalībnieka vai tirgus dalībnieku apvienības un šā tirgus dalībnieka vai tirgus dalībnieku apvienības darbinieku īpašumā, valdījumā vai lietošanā esošajās neapdzīvojamās telpās, transportlīdzekļos, dzīvokļos, būvēs un citos kustamos un nekustamos objektos, atverot tos un tajos esošās glabātavas, veikt šo objektu un tajos esošo glabātavu piespiedu pārmeklēšanu un tajos esošo mantu un dokumentu, tai skaitā

elektroniskās informācijas sistēmā – datoros, disketēs un citos informācijas nesējos – saglabāto ziņu (datu) apskati. Ja persona, pie kuras notiek pārmeklēšana, atsakās atvērt objektus vai tajos esošās glabātavas, Izpilddirekcijas amatpersonas ir tiesīgas tās atvērt, nenodarot būtiskus bojājumus. Pārmeklēšanas un apskates laikā Izpilddirekcijas amatpersonas arī ir tiesīgas: b) iepazīties ar dokumentos un elektroniskās informācijas sistēmā iekļauto informāciju (arī komercnoslēpumu saturošu informāciju); c) izņemt atrastās mantas un dokumentus, kuriem var būt nozīme lietā; e) veikt elektroniskās informācijas sistēmā saglabāto ziņu (datu) izdrukāšanu vai ierakstīšanu elektroniskās informācijas nesējos.

[7] Senāts atzīst, ka pašu procesuālo darbību raksturs – iekļūšana telpās (arī darbinieku), to atvēršana, telpās esošo glabātuvju atvēršana, piespiedu pārmeklēšana, mantu un dokumentu apskate un iepazīšanās ar informāciju, turklāt – bez iepriekšēja brīdinājuma, – norāda uz iestādes tiesībām veikt visaptverošu un plašu pārbaudi, kas ietver jebkādu mantu un dokumentu apskati un iepazīšanos ar jebkādu informāciju, kas pārbaudes brīdī atrodas telpās. Šīs pārmeklēšanas darbības, kas kā tādas arī definētas minētajā normā, liecina par procesuālo darbību būtību – meklēt ar izpētes lietu saistītus pierādījumus, vēl droši nezinot, vai šādi pierādījumi pastāv, kur tieši tie meklējami un kādi tie ir. Meklēšanas būtība likumsakarīgi ietver nenoteiktības un nezināmā elementu. Tas savukārt nozīmē, ka, meklējot uz izpētes lietu iespējami attiecināmus pierādījumus, iestādes amatpersonas neizbēgami būs jāapstrādā arī tādu informāciju, kas nav attiecināma uz izpētes lietu.

Minēto nemaina arī likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā uzskaitītās konkrētās darbības, kuras iestāde ir tiesīga īstenot pārmeklēšanas laikā, arī „c” un „e” apakšpunktā uzskaitītās darbības, uz kurām pieteicējs kasācijas sūdzībā atsaucas kā uz tādām, kas ierobežo iestādes tiesības. Lai arī „c” apakšpunktā norādīts, ka iestāde ir tiesīga izņemt atrastās mantas un dokumentus, kuriem var būt nozīme lietā, tomēr no šīs normas ir saprotams, ka runa ir par tādu gadījumu, kad iestādei pārmeklēšanas laikā nav īpašu šķēršļu noskaidrot un novērtēt mantas un dokumentu iespējamo attiecināmību uz izpētes lietu.

Vienlaikus „e” apakšpunktā nav norādes par to, ka elektroniskās informācijas sistēmā saglabātās ziņas (datus) var izdrukāt vai ierakstīt elektroniskās informācijas nesējos tikai tādā apjomā, cik tas attiecas uz izpētes lietu. Citiem vārdiem, kā to pamatoti atzinusi apgabaltiesa, no šīs normas neizriet Konkurences padomes pienākums ikvienā gadījumā jau procesuālo darbību laikā izvēlēties to informāciju, kas vēlāk tiks izmantota kā pierādījums izpētes lietā. Tas nozīmē, ka iestāde nav ierobežota ierakstīt elektroniskās informācijas nesējos arī plašāku informāciju, nekā nepieciešams konkrētajai lietai. Tas pamatojams jau ar iepriekš minēto, ka iestādei pārmeklēšanas ietvaros var arī nebūt zināms, tieši kādu informāciju ietver elektroniskās informācijas sistēmā saglabātās ziņas, vai arī pārmeklēšanas laikā nav iespējams novērtēt informācijas kā pierādījuma nozīmi izpētes lietā. Tāpat var pastāvēt arī citi pamatoti – citstarp racionālos un saprātīgos apsvērumos balstīti – šķēršļi uz izpētes lietu iespējami attiecināmās informācijas atlasei procesuālo darbību laikā.

Salīdzinājumam Senāts vērš uzmanību uz Vispārējās tiesas atzīto, ka konkurences iestādes pilnvaras ietver tiesības meklēt dažādus informācijas elementus, kas vēl nav zināmi vai nav pilnībā identificēti. Bez šādām tiesībām konkurences iestādei nebūtu

iespējams iegūt vajadzīgo informāciju, ja attiecīgie uzņēmumi atteiktos sadarboties vai izturētos noraidoši (*Vispārējās tiesas 2003.gada 11.decembra sprieduma lietā „Ventouris”, T-59/99, [ECLI:EU:T:2003:334](#), 122.punkts*).

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā Konkurences padomei piešķirtās pilnvaras aptver tiesības iegūt informāciju, procesuālo darbību laikā neatlasot tādu informāciju, kas neattiecas uz izpētes lietu, tostarp personas datus.

[8] Satversmes 96.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā ietilpst personas tiesības uz savu datu aizsardzību (piemēram, *Satversmes tiesas 2011.gada 14.marta sprieduma lietā Nr. [2010-51-01](#), 13.punkts*). Minētais izriet arī no Fizisko personu datu aizsardzības likuma (2000.gada 23.marta likums, kas bija spēkā procesuālo darbību veikšanas laikā) 1.panta, kas paredz, ka šā likuma mērķis ir aizsargāt fizisko personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību, attiecībā uz fiziskās personas datu apstrādi.

Tādējādi iepriekš secinātais, ka Konkurences padome ir tiesīga iegūt informāciju, procesuālo darbību laikā neatlasot tādu informāciju, kas neattiecas uz izpētes lietu, tostarp personas datus, var nozīmēt tiesību uz privāto dzīvi ierobežojumu.

Vienlaikus, kā to pamatoti atzīmējusi Konkurences padome, Satversmes 96.pantā noteiktās tiesības nav absolūtas, tās atbilstoši Satversmes 116.pantam var tikt ierobežotas likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.

Satversmes tiesa ir atzinusi: lai izvērtētu Satversmes 96.pantā ietverto pamattiesību ierobežojuma satversmību, jānoskaidro, vai ierobežojums ir noteikts ar likumu; ierobežojumam ir leģitīms mērķis; ierobežojums ir samērīgs (piemēram, *Satversmes tiesas 2022.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr. [2022-09-01](#), 12.punkts*).

Satversmes 89.pants nosaka: valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Līdz ar to, piemērojot nacionālās tiesību normas, jāņem vērā arī starptautiskie tiesību akti, tostarp arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa jau vairākkārt ir atzinusi, ka elektronisko datu pārmeklēšana un izņemšana tiek vērtēta kā iejaukšanās tiesībās uz privāto dzīvi un korespondences neaizskaramību Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.panta izpratnē. Lai netiktu pārkāpts konvencijas 8.pants, ierobežojumam jābūt paredzētam likumā, tam jāpasniedz leģitīms mērķis un tam jābūt nepieciešamam demokrātiskā sabiedrībā (piemēram, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2015.gada 2.aprīļa sprieduma lietā „Vinci Construction un GTM Génie Civil et Services pret Franciju”, iesnieguma Nr. [63629/10](#), [60567/10](#), 63.–64.punkts* un tajā norādītā judikatūra, pieejams latviešu valodā: <https://www.vvc.gov.lv/lv/starptautiskie-tiesibu-akti/eiropas-cilvektiesibu-tiesas-02042015-spriedums-lieta-nr6362910-un-nr-6056710-vinci-construction-and-gtm-genie-civil-et-services-c-france>). Tādējādi arī Cilvēktiesību tiesa, līdzīgi kā Satversmes tiesa, ir nostiprinājusi faktiski identisku ierobežojuma atbilstības pārbaudes testu.

[9] Senāts jau atzina, ka Konkurences padomes tiesības iegūt informāciju, procesuālo darbību laikā neatlasot tādu informāciju, kas neattiecas uz izpēti lietu, tostarp personas datus, izriet no tai likumā noteiktajām pilnvarām veikt Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā minētās procesuālas darbības.

[10] Konkurences likuma 2.pants nosaka: šā likuma mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, uzliekot par pienākumu izbeigt konkurenci regulējošajos normatīvajos aktos aizliegtas darbības un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saucot pie atbildības vainīgās personas. Arī Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā noteiktās Konkurences padomes pilnvaras ir vērstas uz minētā mērķa sasniegšanu. Atklājot un novēršot konkurences pārkāpumus, tiek nodrošinātas gan citu tirgus dalībnieku tiesības konkurēt brīvā, godīgā un vienlīdzīgā tirgū, gan veicināta sabiedrības labklājība kopumā.

Vienlaikus šo mērķu sasniegšana nebūtu iespējama, ja Konkurences padomei netiktu piešķirtas pietiekami plašas pilnvaras iegūt nepieciešamos pierādījumus konkurences pārkāpumu konstatēšanai un atklāšanai, tostarp pašai iestādei veicot pārmeklēšanas darbības (ar visām tām neizbēgamajām sekām, kas identificētas šā sprieduma 7.punktā), tādējādi iegūstot pēc iespējas visaptverošus (tiešus un netiešus) un/vai iepriekš nezināmus pierādījumus, kā arī mazinot iespēju slēpt pierādījumus. Jāņem vērā, ka tieši dati, kuri var būt nepieciešami pārkāpuma pierādīšanai, var tikt slēpti, līdz ar to, ņemot vērā pārbaudes mērķi, iestādei jābūt iespējai piekļūt visai informācijai un izvērtēt tās attiecināmību uz izpēti lietu, nevis jābalstās uz pašu personu norādēm par to, kur konkrētu informāciju atrast vai kuri dati ir attiecināmi uz izpēti lietu.

Ņemot vērā minēto, Senāts atzīst, ka normā paredzētajam ierobežojumam ir leģitīms mērķis – sabiedrības labklājības aizsardzība un citu cilvēku tiesības. No kasācijas sūdzības izriet, ka arī pieteicējs neiebilst tam, ka ierobežojumam ir leģitīms mērķis.

[11] Visbeidzot jānoskaidro, vai ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā. Šim mērķim jāpārbauda, pirmkārt, vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, t.i., vai ar apstrīdēto normu var sasniegt ierobežojuma leģitīmo mērķi; otrkārt, vai šāda rīcība ir nepieciešama, t.i., vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; treškārt, vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša, t.i., vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (*Satversmes tiesas 2016.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr. [2015-18-01](#) 15.punkts*).

[12] Senāts atzīst, ka ar likumdevēja piešķirtajām tiesībām Konkurences padomei veikt Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 4.punktā minētās procesuālas darbības tiek sasniegts mērķis, kuram šīs padomes pilnvaras ir paredzētas. Konkurences padome šādi var pilnvērtīgi un visaptveroši pārbaudīt arī tirgus dalībnieka rīcībā esošo datoros uzglabāto informāciju, kas veicina iespējamā pārkāpuma atklāšanu un novēršanu. Kā to secinājusi apgabaltiesa, visbūtiskākie pierādījumi par pārkāpumiem visbiežāk tiek atrasti tieši tirgus dalībnieku elektroniskajos informācijas nesējos. Līdz ar to pilnvērtīga to pārmeklēšana nenoliedzami ir būtiska efektīvai pārkāpumu atklāšanai un novēršanai.

[13] Pieteicējs uzskata, ka mērķi bija iespējams sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, jo Konkurences padome varēja iegūt tikai to informāciju, kas bija nepieciešama iespējamā konkurences pārkāpuma izmeklēšanai, neiegūstot pieteicēja personas datus.

Tomēr Senāts secina, ka šāds pieteicēja arguments ir pretrunā tiesas spriedumā atzītajam, ka datora spoguļattēla kopijas izveide bija nepieciešama, lai iegūtu dzēstās datnes, šifrētus datu konteinerus un datnes, slēptas datnes un ziņojumus, slēptus datu nesēja segmentus, kā arī šifrētus un slēptus datu nesēja segmentus, bet šo datu identificēšana uz vietas procesuālo darbību laikā nav iespējama.

Senāts vērš uzmanību, ka par mazāk ierobežojošu līdzekli mērķa sasniegšanai nevar atzīt jebkuru citu, bet tikai tādu līdzekli, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi vismaz tādā pašā kvalitātē (sal. *Satversmes tiesas 2022.gada 29.septembra sprieduma lietā Nr. 2022-08-01 17.punkts*). Pieteicēja piedāvātais mazāk ierobežojošais līdzeklis nenasniegtu mērķi tādā pašā kvalitātē, jo nebūtu iespējams iegūt visaptverošu informāciju, proti, nebūtu iespējams iegūt dzēstās datnes, šifrētus datu konteinerus un datnes, slēptas datnes un ziņojumus, slēptus datu nesēja segmentus, kā arī šifrētus un slēptus datu nesēja segmentus.

Pieteicējs norāda, ka Konkurences padome nav pierādījusi, ka pierādījumu iegūšanu veicināja visu datu izņemšana no pieteicēja datora, tāpēc nav apstiprinājuma tam, ka, neveicot pieteicēja personas datu izņemšanu, padome nebūtu varējusi leģitīmo mērķi sasniegt tikpat efektīvi.

Taču to, vai konkrētajā gadījumā izpētes lietā noderīga informācija tiks atrasta tieši datos, ko nebūtu iespējams iegūt, neizveidojot pilnu spoguļattēla kopiju, nav iespējams paredzēt pirms datu iegūšanas. Vienlaikus tiesa ir ņēmusi vērā, ka pieteicējs ir tirgus dalībnieka valdes loceklis, secinot, ka tas palielina iespēju, ka pieteicēja datorā varētu būt izpētes lietā noderīga informācija, turklāt, iespējams, arī dzēstā vai šifrētā veidā. Tātad ir izvērtēta saprātīga iespējamība, ka šādi dati pieteicēja datorā varētu tikt atrasti. Ar to ir pietiekami, lai atzītu, ka efektīvai mērķa sasniegšanai bija jāizgatavo datora spoguļattēla kopija.

Pieteicējs arī iebilst, ka Konkurences padome nav ievērojusi datu minimizēšanas principu, jo ir ieguvusi visus pieteicēja datorā esošos datus, tos nešķirojot. Attiecībā uz šo argumentu Senāts par pamatotu atzīst Konkurences padomes skaidrojumu, ka datu minimizēšana ir notikusi tā, ka tika iegūtas tikai to darbinieku datoru spoguļattēlu kopijas, par kuriem bija pamatotas aizdomas, ka to datoros varētu būt izmeklēšanai nozīmīga informācija (sal. *ģenerālvokātes Julianas Kokotes (Juliane Kokott) 2020.gada 12.marta secinājumu lietā „Nexans France un Nexans”, C-606/18 P, [ECLI:EU:C:2020:207](#), 64.punkts*).

Tātad izskatāmajā gadījumā tiesa faktiski ir atzinusi, ka nepastāvēja mazāk ierobežojoši veidi, kā efektīvi sasniegt mērķi. Arī pieteicējs uz tādiem nav norādījis.

[14] Visbeidzot jāizvērtē, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto aizskārumu.

Senāts atzīst, ka tiesa ir vērtējusi pieteicēja tiesību aizskārumu, atzīstot, ka tas nav bijis smags, ņemot vērā gan pieteicēja paša rīcību, gan arī pieteicēja personas datu apstrādes norisi un sekas. Savukārt, kā tas norādīts jau iepriekš, konkrētās procesuālās

darbības ir būtiskas, lai novērstu pārkāpumus konkurences jomā, kas ir visas sabiedrības interesēs. Tādējādi labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesību un likumisko interešu aizskārumu.

[15] Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka, izvērtējot to, vai šādā situācijā ir pārkāptas personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, jāņem vērā arī tas, vai personai ir bijušas pienācīgas garantijas pret iestādes ļaunprātīgu rīcību un patvaļu (piemēram, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2015.gada 2.aprīļa sprieduma lietā „Vinci Construction un GTM Génie Civil et Services pret Franciju”*, iesnieguma Nr. [63629/10](#), [60567/10](#), 66.punkts un tajā norādītā judikatūra).

Izskatāmajā gadījumā tiesa ir konstatējusi, ka Konkurences padome konkrētās darbības īstenoja, pamatojoties uz tiesneša lēmumu, kurā tika izvērtēts, vai SIA [„Nosaukums”] pārbaudei ir pamats, proti, vai ir pamatotas aizdomas par Konkurences likuma pārkāpumu SIA [„Nosaukums”] darbībās. Tiesa arī konstatējusi, ka, lai arī Konkurences padome izņēma visus pieteicēja datorā esošos datus, padome pieteicēja personas datus nodalīja no izpētes lietai nepieciešamajiem datiem, pieteicēja personas datus izpētes lietas materiāliem nepievienoja, bet tikai tos uzglabāja, lai nodrošinātu pierādījumus šajā tiesvedībā. Jāņem vērā arī tas, ka pieteicējam ir bijusi iespēja izteikt iebildumus par Konkurences padomes rīcību šīs tiesvedības ietvaros. Pieteicējs principā ir izteicis iebildumus tikai par to, ka Konkurences padome ieguva pieteicēja datora spoguļattēla kopiju, bet nav izteicis iebildumus par kādiem citiem konkrētiem procesuāliem pārkāpumiem, kas būtu ietekmējuši pieteicēja tiesības aizsargāt savus personas datus.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa jau iepriekš minētajā spriedumā arī uzsvērusi, ka būtiski ir tas, lai tiktu garantētas personu tiesības atgūt dokumentus vai saņemt garantiju par to dzēšanu, ja runa ir par datņu kopijām (*sprieduma 78.punkts*). Līdzīgi arī Eiropas Savienības Tiesa akcentējusi, ka personas tiesības tiek ievērotas, ja pēc visu sākotnēji nepārbaudītu datu iegūšanas tiek izvērtēts to būtiskums attiecībā uz pārbaudes priekšmetu, lietas materiālos tiek iekļauti tikai dokumenti, kas atzīti par atbilstošiem un pārējie nokopētie dati tiek dzēsti (*Eiropas Savienības Tiesas 2020.gada 16.jūlija sprieduma lietā „Nexans France un Nexans”, C-606/18 P*, [ECLI:EU:C:2020:571](#), 64.punkts).

[16] Ņemot vērā minēto, Senāts atzīst: lai arī apgabaltiesa, izvērtējot faktiskās rīcības tiesiskumu, spriedumā nav atspoguļojusi iepriekš norādīto metodoloģiju, kā to kasācijas sūdzībā uzsvēris pieteicējs, apgabaltiesas izvērtējums pēc būtības atbilst iepriekš minētajam un ir pareizs.

[17] Pieteicējs iebilst, ka tiesa ir atsaukusies uz Vispārējās tiesas 2018.gada 12.jūlija spriedumu lietā [T-449/14](#) (*Nexans France un Nexans pret Eiropas Komisiju*), norādot, ka minētajā lietā nepastāvēja strīds par privātpersonas personīgās informācijas izņemšanu.

Senāts atzīst, ka tiesa uz minēto spriedumu ir atsaukusies pamatoti. Spriedumā vispārīgi ir vērtētas Eiropas Komisijas tiesības, izmeklējot iespējamu konkurences pārkāpumu, izņemot pilnu datora spoguļattēla kopiju, lai vēlāk no iegūtās informācijas atlasītu izmeklēšanā nepieciešamo. Pēc būtības tas pats ir noticis arī izskatāmajā lietā.

Turklāt saistībā ar to 2020.gada 16.jūlijā ir pieņemts arī Eiropas Savienības Tiesas spriedums (sk. iepriekš), ar kuru par spriedumu lietā T-449/14 iesniegtā apelācijas sūdzība ir noraidīta.

Arī pieteicēja iebildumi par tiesas atsaukšanos uz ģenerālvokāta secinājumiem nav pamatoti. Lai arī tie nav patstāvīgs tiesību avots, tie var tikt izmantoti kā palīgavots tiesību normu interpretācijā. Tā izskatāmajā gadījumā ir rīkojusies arī tiesa.

[18] Kasācijas sūdzībā nepamatoti norādīts, ka tiesai bija jāņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā atzītās personas tiesības tikt informētai par iespējamiem privātās dzīves ierobežojumiem saistībā ar šīs personas uzraudzību (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2016.gada 12.janvāra sprieduma lietā „Barbulescu pret Rumāniju”, iesnieguma Nr. 61496/08, 121.rindkopa*).

Norādītajā Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā ir analizētas darba devēja tiesības ieviest pasākumus darbinieka korespondences un citas saziņas uzraudzībai. Izskatāmajā gadījumā situācija ir būtiski atšķirīga, jo tiek vērtētas Konkurences padomes pilnvaras, iegūstot informāciju izpētes lietas ietvaros. Kā jau skaidrots iepriekš, šādas darbības notiek bez tirgus dalībnieka brīdināšanas.

[19] Senāts par nepamatotu atzīst arī pieteicēja atsaukšanos uz Konkurences padomes 2011.gada 31.oktobra rīkojumu Nr. 41 „Par informācijas, kas attiecas uz advokāta sniegto juridisko palīdzību, konfidencialitātes nodrošināšanu”. Konkurences padome ir pamatoti norādījusi, ka rīkojums attiecas uz informāciju, kas skar advokāta un klienta saziņu juridiskās palīdzības sniegšanas ietvaros. Izskatāmajā gadījumā strīds nav par šādas informācijas apstrādi.

[20] Senāts nepiekrīt arī kasācijas sūdzībā izvirzītajiem argumentiem par tiesas spriedumu daļā, kurā lemts par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

Pieteicējs tiesai pārmet, ka tā ir nepamatoti vērtējusi pieteicēja rīcību pēc Konkurences padomes faktiskās rīcības. Senāts atzīst, ka šāds izvērtējums ir pamatots, jo Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa paredz, ka, nosakot morālo kaitējumu, jāvērtē arī cietušā rīcība un līdzdalība.

Senāts nepiekrīt arī tam, ka tiesa, izvērtējot pieteicēja rīcību, ir ignorējusi Senāta 2019.gada 22.februāra lēmumā ([ECLI:LV:AT:2019:0222.A420236416.10.L](#)) atzīto, ka no tiesību normām neizriet pieteicēja pienākums iepriekš ievērot iestādes faktiskās rīcības apstrīdēšanas kārtību personas datu apstrādes jomā. Minētajā Senāta lēmumā ir atzīts, ka pieteicējam pirms vēršanās tiesā nebija pienākuma vērsties Datu aizsardzības inspekcijā. Tiesa nav atzinusi pretējo. Vienlaikus gadījumā, ja pieteicējs uzskata, ka viņa datu apstrāde ir prettiesiska, būtu saprātīgi sagaidāma tāda pieteicēja rīcība, kas novērstu vai vismaz mazinātu šādas datu apstrādes rezultātā pieteicēja ieskatā viņam radīto vai iespējamo kaitējumu (piemēram, nekavējoties sniegtu Konkurences padomei konkretizētu informāciju par iegūtajiem personas datiem, lūgtu tiesai piemērot pagaidu aizsardzības līdzekli u.tml.). Šādus apstākļus ir pamatoti ņemt vērā, vērtējot pieteicēja rīcību morālā kaitējuma atlīdzināšanas sakarā.

Nevar piekrist arī pieteicēja nostājai, ka viņam nebija iespējams lūgt tiesu piemērot pagaidu aizsardzības līdzekli. Pagaidu aizsardzības līdzekli – pienākuma uzlikšana Konkurences padomei dzēst pieteicēja personas datus – izskatāmajā gadījumā

būtu iespējams piemērot, ja izpildītos pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanas priekšnoteikumi (subjektīvais un objektīvais kritērijs, kā ietvaros tiek vērtēts faktiskās rīcības pirmšķietamais prettiesiskums). Turklāt arī tad, ja pagaidu aizsardzības līdzeklis tiktu piemērots, pieteicējam saglabātos iespēja turpināt tiesvedību par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku (sal. *Senāta 2023.gada 5.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-973/2023*, [ECLI:LV:AT:2023:1205.A420163023.10.L](#), 10.punkts).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt Administratīvās apgabaltiesas [...] spriedumu negrozītu, bet [pers. A] kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.